

Kam z odpadki?

RADIO SLOVENIJA 1, 24602.2020, STUDIO OB 17-IH, 17:04

VALTER PREGELJ (voditelj): Cenjene poslušalke in poslušalci, prisrčen pozdrav. V zadnjem času lahko spremljamo zelo razgibano dogajanje v zvezi z okoljsko in zdravstveno problematiko, ne samo zaradi nevarnega virusa, ampak tudi zaradi sežiga oziroma sosežiga odpadkov. S pozivom odločevalcem in s skoraj 600 zbranimi podpisi so se proti nameri o povečanju količin odpadkov za sežig v cementarni Salonita Anhovo oglasili zdravniki iz vse Slovenije. Opozorilom zdravstvene stroke se pridružujejo naravovarstveniki, tako v srednji soški dolini, kjer na obremenjevanje zdravja ljudi in okolja v preteklosti z azbestom, zdaj s kurjenjem odpadkov, že dolgo opozarjajo, kot tudi drugod po Sloveniji, koder se pojavlja namera za sosežig odpadkov. Pozive državi in pristojnim ministrstvom zaradi neustreznih ali pomanjkljivih rešitev na tem področju pošiljajo občinski svetniki in državni poslanci. Kako do družbenega soglasja, ali vsaj sprejemljivega ravnovesja med na eni strani kakovostjo življenja in zdravja ljudi, na drugi interesi gospodarske panoge, kapitala ter odločevalci oziroma regulativo, bomo govorili v tokratni oddaji. V studiu gostimo dr. Metodo Dodič Fikfak, predstojnica Kliničnega inštituta za medicino dela, prometa in športa, mag. Tanjo Bolte, generalno direktorico Direktorata za okolje na Ministrstvu za okolje in prostor, prof. dr. Andreja Senegačnika iz Katedre za energetsko strojništvo na **Fakulteti za strojništvo** v Ljubljani in Uroša Macerla iz društva za naravovarstvo in okoljevarstvo Eko krog. Lep pozdrav. Pogovor pa bom povezoval novinar Valter Pregelj. Zdravniki ste v primeru Anhovega nastopili jasno in glasno, s konkretnimi zahtevama o upoštevanju previdnostnega načela ter izenačitvi mejnih vrednosti izpustov za sežigalnice in sosežigalnice. Imate na podlagi dozdajšnjih razprav na to temo upanje, dr. Dodič Fikfak, da bodo odločevalci upoštevali poziv zdravstvene stroke ali mu vsaj sledili?

METODA DODIČ FIKFAK (predstojnica Kliničnega inštituta za medicino dela, prometa in športa na **UKC** Ljubljana): No, jaz sem glede upoštevanja naše skrbi skeptična. Predvsem zaradi tega, ker to je potrebno poudariti, da ta del Slovenije je pravzaprav vedno upošteval normative, ki jih je predpisovala država. Vendar je bil naš poziv še nekoliko širši, ni se predvsem, kar se mene tiče, ni se omejeval samo na soško dolino, ampak je bil apel oziroma poziv odločevalcem naj se z okoljsko politiko previdneje ravna v smislu, da okolja, ki so ogrožena, tu ne gremo v definicijo, degradiranega okolja, ampak ki so ogrožena s preteklostjo zaradi uporabe določenih zelo nevarnih industrij, kjer so ljudje zaradi teh industrij še vedno bolni, ali bodo še zboleli, naj taka področja drugače obravnavajo. To pomeni, z veliko večjo previdnostjo.

VALTER PREGELJ (voditelj): Prosim prof. Senegačnik, ali lahko za manj poučene na tem področju pojasnite glavne razlike oziroma posebnosti med sosežigom odpadkov v termoelektrarni ali cementarni in v klasični sežigalnici?

DR. ANDREJ SENEGAČNIK (**Fakulteta za strojništvo** Univerze v Ljubljani): Ja, zdaj razlika je v tem, da če govorimo o sosežigu v termoelektrarnah, je to predvsem sosežig nenevarnih odpadkov, se pravi to je treba poudariti, da so to nenevarni odpadki. Se pravi tisti, ki ne vsebujejo preveč velikih vsebnosti težkih kovin, klora, fluora in tako naprej in je tega goriva relativno malo. V evropskih dokumentih za termoelektrarne imamo že znotraj tega dokumenta, ki je obsežen preko 900 strani, imamo celo vrsto elektrarn, termoelektrarn, kjer sežigajo smeti, se pravi nenevarne odpadke, blato čistilnih naprav in tako naprej. Pri sosežigu gre za to, da je to manjši delež energije predstavljajo odpadki, večji delež pa še vedno gorivo. Pri cementarnah lahko sežigamo tudi nevarne odpadke zaradi posebne tehnologije in zaradi tega, ker se določene težke kovine absorbirajo na mehko žganem apnu, ki nastaja tekom procesa proizvodnje cementa. No, v sami sežigalnici pa tudi sežigamo tudi nevarne odpadke lahko. Seveda je pa potem postopek čiščenja dimnih plinov prilagojen tem odpadkom. Se pravi, če imamo nevarne odpadke, moramo imet potem aktivirano oglje, hidrogenirano oglje, klorirano aktivno oglje, vrečaste filtre, se pravi da so ti postopki strogo pod nadzorom. Problem povsod, tudi pri sosežigu v termoelektrarnah je pa seveda kvaliteta vstopnega, teh odpadkov, se pravi mi v Sloveniji smo pač nekako navajeni, da ne znamo oziroma je popolno nezaupanje, se pravi stalno goljufamo sami sebe, se pravi če jaz goljufam, aha, pomeni, da bo tudi on, ki bo upravljal s to napravo, bo sežigal noter stvari, ki jih ne sme sežigati, se pravi je to problem kulture uporabnika, problem naše kulture ločevanja odpadkov, ker zdaj se bomo soočili s tem, da moramo mi smeti, ki nastajajo pri nas, ustrezno ločevati, da ne bomo sami sebe zastrupljali. Se pravi in zdaj, aha, ne, saj to bo vrgel not, saj to ne bo nič hudega.

VALTER PREGELJ (voditelj): Ampak problematični so izpusti, kakor opozarjajo tudi naravovarstveniki in zdravniška stroka. Kakšne so pravzaprav strokovne utemeljitve in razlogi, da niso zakonsko izenačeni izpusti v okolje za sežigalnice in sosežigalnice odpadkov?

DR. ANDREJ SENEGAČNIK (**Fakulteta za strojništvo** Univerze v Ljubljani): Ne, to bi rekel, da ti izpusti, kar se tiče teh strupenih snovi, nevarnih so izenačeni, ko govorimo o težkih kovinah, ko govorimo o tem, to je vse izenačeno. Problem je v tem, da pri sežigalnicah imate lahko mogoče malo več dušikovih oksidov pa takih raznih nenevarnih, bi rekel polutantov, ki v bistvu niti niso tako izredno strupeni, do čim tiste nevarne snovi so pa seveda morajo biti, so izenačene.

VALTER PREGELJ (voditelj): Kaj pa za ostale odpadke, tam pa niso izenačeni?

DR. ANDREJ SENEGAČNIK (Fakulteta za strojništvo Univerze v Ljubljani): Ne, tudi za ostale odpadke. Gre se samo o tem, če imamo mi nevarne odpadke, moramo imet ustrezno čiščenje dimnih plinov, se pravi in nevarne odpadke se seveda sežiga v za to prirejenih sežigalnicah in imamo temu prirejeno tudi čiščenje dimnih plinov. Če so pa nenevarni odpadki, to pa pomeni, da sežgete recimo jogurtov lonček, ki je iz polistirena ali pa polietilen, je pa to čisti ogljikov vodik. Problem je seveda polivinil, polivinil klorid, ker vsebuje nekaj klora, ampak tudi v primeru sosežiga v termoelektrarnah je tisti nekaj malo klora celo dobrodošlo. Ni dobrodošlo za ocevje kotla, ker deluje korozivno, ampak zaradi tega, ker imamo tudi v lignitu seveda živo srebro noter in se, če imate klor prisoten, nastane živosrebrov klorid, ki je se pravi, da se živo srebro oksidira, HgCl₂.

VALTER PREGELJ (voditelj): To so že hudo strokovne zadeve.

DR. ANDREJ SENEGAČNIK (Fakulteta za strojništvo Univerze v Ljubljani): No, no, ampak stvar je v tem, da potem ta živosrebrov klorid sperete v razžvepvalni napravi, se pravi ne gre v okolje. Do čim, če pa klora ni, pa če je to elementarno živo srebro, gre skozi čistilne naprave in tu ga tudi dihamo, tudi Kitajska ga na severnem tečaju, povsod je to živo srebro, ker je izredno dolgotrajno.

VALTER PREGELJ (voditelj): Gospod Macerl, ali vas te strokovne utemeljitve prepričajo?

UROŠ MACERL (društvo Eko krog): Ne, nikakor ne. Glejte, prvo ne drži, da so enake mejne vrednosti za sežigalnice in sosežigalnice. Že v enem kubičnem metru imajo drugačne mejne vrednosti in je sosežigalnicam dovoljeno več. Drugo je pa treba seveda povedat, da imajo sosežigalnice, kot so cementarne ali pa elektrarne zelo velike pretoke plinov skozi dimnik. V recimo Anhovem lahko se pogovarjamo o preko 600.000 kubikov pretoka plinov v eni uri in ko to pomnožimo z enim kubičnim metrom in s količino, ki je dovoljena v enem kubičnem metru, na koncu leta dobimo enormne količine najbolj nevarnih snovi, ki seveda niso primerljive s sežigalnico. Drugo, na kar bi seveda opozoril je, da ne drži trditev, da je manjši delež odpadkov pri sosežigu, vse ostalo je pa ostalo kurivo. Poglejmo samo Anhovo, v Anhovem v glavnem sežigajo samo še odpadke. Ob recimo petrolkoku, ki je ravno tako, to ni premog, ampak je stranski proizvod naftne industrije in če pogledamo koliko procentov je od vsega goriva, kar ga zažgejo v Anhovem, odpadkov s petrolkoksom všteto, koliko je pa premoga, potem v glavnem vidimo, da sosežigamo premog oziroma premoga skoraj pravzaprav ni in drugo, ne glede na to, ali se mi zdaj pogovarjamo v primeru Šoštanja, ali bi šlo 10 procentov zraven odpadkov, ali bi šlo več, je dejstvo, da je končna količina sežganih odpadkov važna. Če gledamo eno sežigalnico v Celju, pa pogledamo koliko v enem letu sežigalnica v Celju pokuri in koliko sosežigalnica v Anhovem oziroma koliko se predvideva, da bi se sežgalo v Šoštanju, potem ugotovimo, da imajo sosežigalnice bistveno večje količine sežigalnih odpadkov ne glede na to, ali temu rečemo sosežig ali pa sežig. Za ljudi, ki pa tam živijo, je pa povsem vseeno, ali temu rečemo sosežig ali pa sežig. Važna je letna količina najbolj nevarnih strupov, ki pridejo skozi dimnik in ta je v primeru sosežiga bistveno dovoljena v okoljevarstvenih dovoljenjih, dovoljene enormne količine, kar poglejte okoljevarstveno dovoljenje v Anhovem pa boste videli, kaj jim je v enem letu dovoljeno in tudi poglejte izpuste, ki jih letno spustijo, ki jih prijavijo, uradno prijavijo, pa boste videli te količine. Tako, da tu se ne moremo pogovarjat o tem, da je to eno in isto, daleč od tega.

VALTER PREGELJ (voditelj): Vaš komentar, gospa Bolte, k povedanemu, predvsem pa, ker govorimo o odpadkih, zakaj še nimamo celovite strategije ravnanja z odpadki in kdaj, predvsem pa kako jo boste na ministrstvu pripravili?

TANJA BOLTE (generalna direktorica Direktorata za okolje, Ministrstvo za okolje in prostor): Najprej lep pozdrav v mojem imenu. Če se nekako dotaknem mojih dveh predhodnih govornikov, bi mogoče rada povedala, da seveda je razlika v zakonodaji, to je bilo jasno povedano tudi v državnem zboru tudi iz naše strani, veljajo tri, bom rekla nekako zakonodaje, cementarno, standardno gorivo, sežigalnico odpadkov in cementarna, sosežig odpadkov in so določene razlike med mejnimi vrednosti dovoljenih izpustov, ali govorimo o celotnem prahu, se pravi organske snovi. Tako, da ne bi šla bolj podrobno, ker mislim, da je bilo že dovolj povedano. Dejstvo je, da razlike so, to je bilo tudi ugotovljeno, da pač je bila, bom rekla, da je bil poziv obeh dveh odborov, gospod Macerl, gospa Dodič Fikfak in jaz smo bili prisotni na tem, bom rekla na teh odborih, ki je bil poziv vladi, da ustanovi medresorsko delovno skupino in da nekako preveri evalvacijo oziroma možno, bom rekla ali pa da daje pobudo na vlado, da se pač te emisije pač izenačijo, sosežig in sežig in da se pač v skladu s tem tudi obratovalni monitoring preveri, ker so bile tudi velike, kakor ste tudi vi omenili, ali se zaupa obratovalni monitoring ali karkoli. Tako, da pač mi na ministrstvu za okolje in prostor smo že pozvali vse pristojne, da nam imenujejo ljudi v to medresorsko delovno skupino, da lahko pričnemo z delom, kajti v roku šestih mesecev moramo vladi poročati, kaj se je v sklopu te medresorske delovne skupine izvedlo. Tako, da bom rekla, pričakujemo do konca tega tedna imenovanja in potem vsekakor sestanke na to temo in da pač nekako sledimo tudi tem pozivom, če lahko rečem tako, vseh pristojnih na tej seji, bom rekla tudi občinskemu svetu oziroma izredni seji občinskega sveta, ki je imela zelo podobne pobude in pa vsekakor nevladnim organizacijam. Tako, da pač to bomo preučili in seveda vlado in vse skupaj obvestili, kaj je ta medresorska delovna skupina odkrila oziroma prišla do nekih zaključkov.

VALTER PREGELJ (voditelj): Kako pa je s strategijo ravnanja z odpadki?

TANJA BOLTE (generalna direktorica Direktorata za okolje, Ministrstvo za okolje in prostor): Poglejte, strategija ravnanja z odpadki je bila leta 2016 sprejeta. Kar se zdaj dogaja na področju odpadkov, je čisto tako, malce stran od strategije, v strategiji jasno piše, kako pač ločujemo odpadke, koliko jih moramo reciklirati, kam se določeni odpadki, jih je možno

odlagati, predelati in tako naprej, temu sledi vsa zakonodaja. Kar imamo zdaj mi na področju odpadne embalaže in pa blata, je čisto mimo, bom rekla v skladu z vso strategijo, ki je lahko še tako biserno napisana.

VALTER PREGELJ (voditelj): In zakaj?

TANJA BOLTE (generalna direktorica Direktorata za okolje, Ministrstvo za okolje in prostor): Dejstvo je, da ta razširjena odgovornost, če se samo malce dotaknem odpadne embalaže, ker verjamem, da je danes tema pač malce drugačna. Odpadne embalaže, ne pobiranje odpadne embalaže, kar se zdaj dogaja na terenu že mogoče drugo, tretje leto in kar smo pač mi reševali na ministrstvu za okolje in prostor z interventnim zakonom, v enem obdobju v letu 2018 in kar se zopet, bom rekla nabira v letu 2020, je to, da je pač sodišče odločilo kot je odločilo in pač to spoštujemo, ker so se pač vse te družbe za ravnanje z odpadno embalažo pritožile na dovoljenje, ki je bilo izdano s strani Agencije Republike Slovenije za okolje, sodišče pač tem družbam dalo prav in sedaj se je vrnilo zopet na prvo stopnjo in s tem je dalo, bom rekla jasno izhodišče, da ne pobirajo vse odpadne embalaže, ki nastane na terenu Republike Slovenije, ampak da pobira samo tisti del, za kar imajo tudi nekako podpisane pogodbe oziroma za kar pobirajo embalažnino. Tako, da pač tukaj so bila glavna neskladja, razlike med našo argumentacijo in argumentacijo družb, ampak sodišče seveda je odločilo in sodišče bomo spoštovali in sedaj pač iščemo rešitve v to smer. Druga zadeva je pa ta, da je v medresorskem usklajevanju, tudi v javni obravnavi, ki se sedaj zaključuje 6.3., zakon o varstvu okolja, kjer na splošno zelo drugače postavljamo, seveda tudi v skladu z zakonodajo, ki je bila v Evropi sprejeta v letu 2018, razširjena odgovornost proizvajalca in dajemo vse na proizvajalca, se pravi proizvajalec, ko da tale kozarec na, kot proizvod na trga, poskrbi od začetka do konca in potem se ustanovi organizacija in se drugače ta pojmovanje, kaj odpadek je in kaj z odpadkom počnemo in kakšne cilje moramo kot država doseči v skladu to zakonodajo, se mora tudi spremeniti miselnost. Tako, da po tem vzoru, ko bo zakon o varstvu okolja sprejet, seveda sledijo vsi podzakonski akti, ki bodo seveda šli tudi v to smer. Če se dotaknem samo na kratko z dvema besedama še blata, ki je pač tudi, blato je trenutno šlo tako, da pač, blato je nastalo, seveda ker povzročitelji smo mi vsi skupaj, tako kot odpadkov. Seveda tukaj je tako kot je bilo pač že na začetku povedano, ločeno zbiranje, še veliko imamo tukaj manevra, kaj še lahko storimo. Upamo, mislim, verjamemo, da bomo vsi skupaj lahko na tem mestu naredili še tudi kaj več v to smer in da potem se pogovarjamo o tistem, kar ostane in kaj moramo narediti. Blato je pa zadeva takšna, da je to tržna dejavnost, dokler cene na trgu delujejo tako, da pač je zanimivo, da se lahko nekam vozi, tudi v sežig v tujino, bom rekla, vse je šlo v tujino trenutno, je bilo pa zanimivo. Ko je cena toliko narastla, je pač postal problem in potem so tukaj potrkali na ministrstvo za okolje in prostor, da naj rešujemo to problematiko. Tako, da imamo zelo različno problematiko. Rada bi samo še sklenila, tudi če je bila strategija zelo, ne vem, bistveno napisana, nam teh področij, kot sem jih zdaj omenila zelo na kratko, ne bi mogla rešiti, ker pač dejansko so bile tam, v katero smer država želi in mora iti do leta 2030, so jasno navedene.

VALTER PREGELJ (voditelj): No, pogledajte, če nadaljujemo s to izhodiščno temo. Preden pa se pogovarjamo naprej, prisluhnimo, kaj v zvezi z reševanjem problematike odpadkov na državni ravni sporoča predsednik uprave Salonita Anhovo Julijan Fortunat:

JULIJAN FORTUNAT (predsednik uprave Salonita Anhovo): Imamo zelo spodbudne novice, tudi z nekaterih drugih podjetij, slovenskih tokrat, ki že preizkušajo svoja goriva pri nas in sem prepričan, da bomo v Salonitu kar se odpadkov tiče res lahko postali del slovenske rešitve odpadkov, ne pa del slovenskega problema. Torej naša želja je, vedno prvi med enakimi, se pravi če je možno, bomo slovenske smeti, morajo bit pa ustrezno tehnično pripravljene. Naša ideja je, da gremo tudi proti stotim odstotkom, to so naši poslovni načrti, proti stotim odstotkom alternativnih goriv.

VALTER PREGELJ (voditelj): Postaja torej cementarna v Anhovem sežigalnica odpadkov, gospod Macerl?

UROŠ MACERL (društvo Eko krog): Ja, glejte, to je tisto, kar sem prej rekel, se zdaj potrdi iz teh besed direktorja. Tukaj se ne pogovarjamo več o sosežigu, ampak o sosežigu premoga oziroma v klasičnem sežiganju odpadkov, ki pa ima, bom rekel okoljevarstveno dovoljenje kot sosežigalnica in tudi nadzor kot sosežigalnica, kar pomeni bistveno manj nadzora in pa višje mejne vrednosti ob zelo velikem pretoku plinov in kar bi rad poudaril, absolutno ne drži, da je sežiganje odpadkov v Anhovem rešitev problema. Sežiganje odpadkov ni rešitev problema z odpadki. To je ravno tako, kot da te vsak dan boli glava in potem, ker te vsak dan glava, trikrat na dan vzameš tablet in te ne boli več. Ampak to ni rešitev problema. Treba je odpraviti problem.

VALTER PREGELJ (voditelj): No, saj o rešitvah bi na koncu.

UROŠ MACERL (društvo Eko krog): Seveda, treba je odpraviti problem, zakaj te glava boli, vzrok je treba odpraviti, kar pomeni, edina rešitev problema z odpadki je zmanjšanje količin odpadkov in tukaj je pa treba imet dobro strategijo ravnanja z odpadki in predvsem vse naredit na izvajanju te strategije. Ampak tukaj dokler **MOP** se lahko na nek način zelo trudi, če ni zadaj vlade, ki bo resno vzela strategijo ravnanja z odpadki ali pa okoljsko politiko resno vpletla v razvoj vlade, v razvoj Slovenije, potem bo to tudi sam **MOP** in okoljske organizacije zelo težko speljal in do zdaj žal Slovenija ni imela take vlade, ki bi okolje jemala kot tistega, ki je vreden, da se ga vpleta v eno glavnih faktorjev v razvoj Slovenije. Ampak obratno, vidijo okoljske aktiviste in okoljske organizacije kot zaviralce razvoja Slovenije.

VALTER PREGELJ (voditelj): Želeli ste k temu nekaj dodati, gospa Bolte.

TANJA BOLTE (generalna direktorica Direktorata za okolje, Ministrstvo za okolje in prostor): Ja, mogoče bi dodala samo še to gospodu Macerlu, da hierarhija, jaz bi tako rekla, pa ne posegam zdaj na področju sosežiga, sežiga, ampak na

splošno na zakonodajo. Jaz mislim, da pač zakonodajo imamo v določenih zadevah zelo dobro napisano, ampak težava je tudi mogoče z implementacijo in pa z izvajanjem. Hierarhija ravnanja z odpadki je jasna, pove, da pač je treba vse preprečevati, reciklirati predno, bom rekla odlagaš oziroma sežigaš. Tukaj se popolnoma strinjam. Vsi vemo, da imamo mi kot družba, bom rekla, ker pač mi proizvajamo odpadke, jih kupujemo, proizvajamo in tako naprej, moramo narediti zelo veliko še, da bomo pač tukaj zmanjšali količino odpadkov oziroma da bomo naredili vse, da do odpadka ne bo prišlo, bom rekla. Tukaj so pač cilji, ki jih moramo tudi kot družba ali pa kot država seveda doseči konec koncev in to tudi odgovarjati. Tudi, če nočemo slišati Evropsko komisijo, moramo pač te cilje doseči, glede recikliranja, glede predelave in tako naprej. Seveda se pa vsi skupaj verjetno za to mizo strinjamo, da en delež odpadkov, ena količina odpadkov bo seveda ostala. Pač bom rekla, karkoli, če smo kot družba odlični, vse naredimo prej, kar delamo tudi s strategijo, tudi skupaj z nevladniki se trudimo, kako preprečiti, zmanjševati število odpadkov v hotelih, v restavracijah, v občinah, če tako hočemo, vsi skupaj vemo, kaj je naš cilj, se moramo pa zdaj pogovarjati, kaj bomo pa s to količino odpadkov, ki pač ostane, kaj bomo naredili, kot družba, kam bomo, zdaj če grem pa na našo temo, kam bomo to, konec koncev če se bomo pogovarjali o nekem objektu, umestili. Če se pogovarjamo, govorim, kaj bomo naredili za to, da tudi teh odpadkov ne bodo več ostali na naših dvoriščih. Trenutno ne ostane na dvoriščih, ker pač komunalna podjetja vse normalno odpeljejo iz naših kant, gre normalno ven, potem se ustavi zadeva. Da bomo potem to preprečili, to pa kot družba se moramo tega problema zavedat in seveda naredit vsi skupaj vse, da pač to preprečimo oziroma da pač, bom rekla celotno zgodbo speljemo do konca.

VALTER PREGELJ (voditelj): Predlagam, da ostanemo pri tej temi glede sežiga, sosežiga. Je nadzor nad tem, kakšne vrste odpadki se kurijo v sosežigalnicah ali tudi v sežigalnicah zadosten in dovolj učinkovit? Kaj menite, gospod Senegačnik?

DR. ANDREJ SENEGAČNIK (**Fakulteta za strojništvo** Univerze v Ljubljani): To ne morem trdit, ker ne poznam. Mislim, nisem prisoten v podjetjih, ne vem. Je pa to res bistvenega pomena, se pravi kontrola vhodnih surovin, kontrola priprave goriva, se pravi kako se to nenevarni odpadki pripravljajo, kaj je noter. To je stvar kulture, res pripravljavcev in upravljavcev teh naprav. Zdaj prej je bilo govora, da cementarna ne more it na sto procentov na odpadke, ampak načeloma Avstrijci, ki so nam vzor vedno, imajo 9 cementarn, kjer bodo šli tudi skoraj na 90 ali pa še skoraj do 100 procentov sosežiga smeti oziroma če tako rečemo, skratka imajo veliko majhnih sežigalnic, strogo namenskih, po par ton na uro, se pravi tudi v Celju imate tri tone na uro, to je tam 20.000 ton na leto odpadkov. Anhovo hoče imet 130.000 ton letno, tako da seveda v Sloveniji imamo potenciala okrog, vsak od nas pridela približno 400 kilogramov smeti, če to pomnožite z dva milijona, dobite primerno ene 650.000 ton letno je takih odpadkov, ki jih je treba termično obdelati, sežigati, ali kakorkoli. 200.000 ton letno je blata iz čistilnih naprav in to moramo nekam dat in zdaj ne govorit, da se to ne da, če v Evropi delajo to v cementarnah, ki so idealno okolje za to. Idealno okolje. Ne vem, v čem je potem problem.

VALTER PREGELJ (voditelj): Kako idealno okolje so, dr. Dodič Fikfak, v svojih nastopih in opozorilih, navajate predvsem tuje študije o nevarnostih sežiganja odpadkov za zdravje ljudi, v Sloveniji še ne premoremo tovrstnih študij in zakaj na?

METODA DODIČ FIKFAK (predstojnica Kliničnega inštituta za medicino dela, prometa in športa na **UKC** Ljubljana): Če mi dovolite bi na nekaj stvari prej opozorila, ki do jih moji predhodniki izpostavili. Izpostavili ste nekaj temeljnih stvari, ki so za okoljsko zdravje bistveni. Prvič je nezaupanje. Ja to je dejstvo. Ljudje tej državi ne zaupajo. Zakaj ne? Zato, ker so bili goljufani prej. Torej vzpostavljane zaupanja je dolg proces ki ga nismo začeli. Naslednja zadeva je, da so nekatere snovi, ki se spuščajo v zrak pri sežigalnicah in sosežigalnicah da so, smo teh snovi tako navajani, da se nam zdijo normalne. Ob teh normalnih snoveh gre za omenjat **NX**, gre za omenjat **SO2**, in gre za omenjat ogljikov monoskid. To so snovi, ki se nam zdijo in tudi ko nam kemiki to pripovedujejo se zdi nekaj povsem normalnega vendar na žalost imajo te normalne stvari ali vpliv tudi na človeka. To pomeni, da nam je **SO2** samo indikator onesnaženja. Višji kot je **SO2** več vemo, da je drugih snovi, ki onesnažujejo okolje. Tretja zadeva je, naš namen in moj namen posebej je kregat se okoli normativov. Jaz sem nešteto krat rekla, so normativi vedno postavljeni za zdravo prebivalstvo. In postavljeni na osnovi modeliranja ali ocene. Kako bo vplivala desni del enačbe, če hočete, to je izpostavljenost ne levi del enačbe to je na zdravje ni prav lahko reči. Ker pred začetkom obratovanja nekega obrata so nam na voljo in izključno eksperimenti na živalih. Kombinacije, ki se porajajo ob izpustu sežigalnice ali sosežigalnic ker o njih trenutno govorimo, te kombinacije so tudi za eksperiment na živali praktično nedostopne, ker se neprestano spreminjajo. Ker je odvisno od tega kaj sežigamo in kako točno sežigamo. Naslednja zadeva je kultura. O kulturi oprostite ne gremo samo za kulturo ljudi, ki vemo, da je bistveno višja kot je bila pred 10 leti ampak še vedno zelo nizka. Ampak gre tudi za kulturo proizvajalca. Namreč kako si mi lahko predstavljamo, da bo isti ki proizvaja onesnaženje isti sebi meril, jaz nikogar ne obsojam. Ampak ni šans, da bo objektivni. Ker objektivni bit ne more. Ker ti sam po sebi pljuvat ne moreš. To pomeni, da je lahko samo neodvisna inštitucija, ki bo lahko gledala kaj gre noter in kaj gre ven. Pri inšpekcijah smo vedno še pogoreli. Veste, jaz spoštujem našo zakonodajo, ki je bila v vseh zgodovini, ne če vzamemo zadnjih 30 let ampak 50 let izjemno dobro napisana. Vendar to kar ste sami rekli. Implementacije ni, kaj mi to nuca. In o vsem tem, ker sem samo drobce naštel, samo še to, rekli ste da v skladu z zakonodajo se mora spremenit tudi miselnost, ni šans. Zakone imamo že 60 let dobre, in se miselnost ni spremenila ne proizvajalca onesnaženja ne tistih, ki v onesnaženju živijo. Treba je najprej kulturo obnašanja in ljudi spremenit da lahko zakon postaviš, ki bo držal. Drugače bomo spet imeli težave z implementacijo, kar imamo. In samo rezimirali bi zaradi tega, če mi dovolite, zaradi vsega tega nočem govorit o tem kar so moji sogovorniki govorili. Ampak se vrnem nazaj na

zdravje ljudi. če torej nič od tega kar so sedaj povedali ni. Jaz vidim samo človeka in sedaj direkten odgovor na vaše vprašanje ali nimamo teh študij v Sloveniji? Ni šans da bi imeli takih študij ne zaradi tega, ker jih nihče ne bo plačal. Ampak zaradi tega, ker je škoda denarja, namreč v čem naj bi se razlikovali Slovenci v katerem koli delu Slovenije v odvisnosti do katere koli bele kavkaške rase, kjer koli drugje na svetu. Zato navajamo študije, ker bodo posledice enake. In samo še stavek. O taki kombinaciji kot jo imamo pri nas in zato smo pod pismo kolegov treh kolegov podpisali. O kombinaciji preteklega hudega onesnaženja, ki ni bilo nikoli očiščeno z novim govorim temu potencialnim onesnaževanjem in o tem ne vemo ničesar. Zato mora tukaj nastopiti in po pregledu literature kaj samo sosežig povzroča in sežig, na podlagi tega smo se oglasili, da uveljavimo previdnosti princip. Ne onesnažujemo okolja, ki so že onesnažena

VALTER PREGELJ (voditelj): In da ne ostanemo samo v Soški dolini. Prisluhimo v prispevku, ki ga je o nameravem sosežigu odpadkov v Termoelektrarni Šoštanj in nasprotovanju tamkajšnjih prebivalcev pripravila kolegica:

METKA PIRC (novinarka): **TEŠ** je na Arso vložil najavo spremembe okoljevarstvenega dovoljenja saj želi okoli 6% velenjskega lignita s katerim proizvajajo električno energijo nadomestiti z gorivom iz nenevarnih odpadkov. V naslednjih treh mesecih pričakujejo rezultate analize vplivov na okolje. Med argumenti za pa v **TEŠ** med drugim navajajo, da imajo odpadki 30% boljše izkoristke kot premog in manj škodljivih izpustov. A zatakne se že pri tako imenovanem **SRF** gorivu. Tega naj bi odkupovali od slovenskih proizvajalcev, ki bi ga izdelali iz bio mase, tekstila, odpadne embalaže a tudi plastike. Prebivalci sosežigu nasprotujejo saj jih skrbi za zdravje. V **TEŠ**-u pa jih skušajo miriti tudi z informacijo, da šoštanjskega sosežiga ne moremo primerjati z tistim v cementarnah. In še, da odpadkov ne bi uvažali. Prebivalcem ponujajo roko z možnostjo da jih vključijo v nadziranje projekta, pa tudi kurili ne bodo če bo lokalna skupnost nasprotovala temu tudi po opravljeni študiji. Generalni direktor **TEŠ** doktor Viktor Vračar:

VIKTOR VRAČAR: Moram poudariti, odločitev nismo sprejeli, torej mi smo na ravni pobude, na osnovi analize v pričakovanju poročila okoljevarstvenih vplivov, ki naj pokaže dejansko kakšne izpuste lahko iz tega pričakujemo, in kakšni so pogoji da zagotovimo, da bodo izpusti res takšni. Govorimo o kakovosti predpisanega alternativnega goriva. Nasprotovanja seveda so, mi bomo to spoštovali. Sledili bomo splošnemu mnenju. Ne želimo kar koli prejudicirati. Želimo si pa, da pride do možnosti objektivne predstavitve vseh rezultatov.

METKA PIRC (novinarka): A v Šoštanju kjer so se morali soočiti z okoljsko sanacijo že zaradi kurjenja premoga obljubam več ne verjamejo. Ta delujeta dve združenji in sicer civilna pobuda in šaleško eko gibanje, ki jo povezuje nasprotovanje sosežigu. Urša Menih Dokliš iz šaleškega eko gibanja:

URŠA MENIH DOKLIŠ: Predvsem zato, ker lokalno prebivalstvo ni vključeno v te postopke. Mislimo pa, da ima ustavno pravico da pri tem sodeluje. Torej, da lokalno prebivalstvu tudi vplivala na okoljske politike, na strategijo razvoja okolja v katerem sam in v katerem bodo ne nazadnje živeli njegovi potomci.

METKA PIRC (novinarka): Ali jih v **TEŠ**-u za res podpirajo v teh prizadevanjih bo pokazal čas. Hkrati pa je že znana časovnica za sosežig. Prve zagonske preizkuse načrtujejo konec prihodnjega leta.

VALTER PREGELJ (voditelj): Vaše ministrstvo gospa Bolte odgovarja šaleškemu eko gibanju, da ni mogoče zadržati uredbe o sežigalnicah odpadkov in napravah za sosežig le teh. zakaj? Lahko pojasnite.

TANJA BOLTE (generalna direktorica Direktorata za okolje, Ministrstvo za okolje in prostor): Ker nisem sama pravnik, to je bilo pravno mnenje iz našega ministrstva. Da pač, ja seveda, rada bi povzela, da šaleško gibanje od vlade zahteva da se pred tem obravnava njihovo zahtevo. In da je to pač možnost samo da lahko zadrži vlada, lahko zadrži predpis ministra ne pa same uredbe, ki jo sprejme vlada, to je bil naš odgovor. V tem trenutku torej ni nobene pravne podlage, da bi vlada uredbo umaknila, če se bo pa prihodnja vlada, glede na to da smo sedaj v tekočih poslih, odločila, da bo uredbo spremenila ne pa zadržala potem bo vaš predlog seveda upoštevan. To je bil naš uradni odgovor. Jaz bi samo rada še enkrat povzela glede na državni zbor in glede na predloge ali pa na njihove zahteve in na zahteve tudi občine Kanal ob Soči, bo seveda ustanovljena medresorska delovna skupina, ki bo morala to obravnavati. Seveda glede pobude, da se spremeni oziroma da se sosežig in sežig izenačita in tudi glede obratovalnega monitoringa, kar je gospa Dodič Fikfak povedala, da se preuči tudi to, ker so tudi tukaj pobude tako iz strani varuha kot s strani nevladnih organizacij, da pač **RS** nadzoruje ali pa bom rekla da ima nadzor na tem, kaj se dogaja glede emisij in obratovalnega monitoringa tako imenovanega s strani upravljalcev. Smo seveda na ministrstvu tudi pristopili k izdelavi tega mnenja, tako, da bomo tudi to preučili v sklopu te medresorske delovne skupine. Jaz ne bi šla v to ali bo vlada uredbo spremenila ali ne ampak to bo seveda tudi del te medresorske delovne skupine in mora v roku šestih mesecev priti do zaključkov.

VALTER PREGELJ (voditelj): Bo kaj bolj sprejemljivo potem za naravovarstvenike oziroma kako gledate vi na takšno določitev glede same uredbe o sežigalnicah?

UROŠ MACERL (društvo Eko krog): Mi že 15 let v Eko krogu opozarjamo na to razliko ki je nedopustna. Uredba o sosežigu na nek način uzakonja neko krivico, ki enim dovoljuje da s sežigom odpadkov delajo milijonske dobičke, drugim pa uzakonja da morajo živeti v okolju, ki je onesnaženo. In če je res to kar je pred mano rekel, da so cementarne idealno okolje za sežig odpadkov in tukaj smo slišali tudi elektrarna trdi, da ne nas primerjat z ostalimi mi smo boljše, mi smo boljši, naša peč je boljša za sežig odpadkov potem jaz ne vem niti enega samega razloga, zakaj bi morala imeti uredba o sosežigu višje mejne vrednosti. Zakaj bi oni morali imeti višje mejne vrednosti od specialne sežigalnice? Potem naj se

sami izenačijo. In potem ni, če so to idealna okolja, potem bi morali reči, da iz cementarne pride bistveno bolj prečiščen zrak kot iz specialne sežigalnice lahko rečemo na bilo katere, kvalitetne v Evropi. Ampak žal temu ni tako. In ko smo se pogovarjali malo nazaj o količini odpadkov. Ja, absolutno imamo prevelike količine odpadkov, in v tem trenutku imamo hud problem ker so te količine na nek način neobvladljive. Ampak ravno zato moramo vse narediti, da zmanjšamo količine, da bomo prišli na količine ki bodo obvladljive. In z redizajnom izdelkov, s preprečevanjem priti na količine, da bo ja čim in ponovno uporabo in vse tako kot je gospa Boltetova prej rekla, pridemo na čim manjšo količino, ki jo je potrebno na koncu sežgati in verjetno neko količino bo na koncu treba sežgati ampak vse je treba narediti, da bo ta količina čim manjša in predvsem in prvo da bo sežgana na način, da okolici, okoliškim ljudem, okolju ne bo škodovala. Kar pa seveda, tukaj se pa pojavlja glavni problem, ki ga tudi zadnjič na tej izredni seji v državnem zboru gospod Kvasič na nek način predstavljal kot sežigalnice so tiste, ki uničujejo odpadke, so sežigalnice jih pa jih nekako izkoriščajo kot gorivo. Sežigalnice nič ne uničujejo, sežigalnice ravno tako izkoristijo toploto sežganih odpadkov. Ampak dejstvo je, da imajo od dimnika naprej celo paleta zelo, zelo dragih in zahtevnih čistilnih naprav, zato da dosežejo da na koncu iz dimnika ne pride ogromno škodljivih snovi. In te naprave veliko stanejo zato sežigalnice na koncu leta ne delajo dobička. Sosežig pa teh naprav od dimnika naprej praktično v primerjavi z najboljšimi sežigalnicami nima, ima bistveno višje pretoke plinov in zato ustvarja milijonske dobičke. In ti milijonski dobički so pa problem, zato se pa pišejo takšne uredbe, ki dovoljujejo sosežig in izpostavljajo ljudi najbolj nevarnim snovem.

VALTER PREGELJ (voditelj): Koliko sožigalnic je predvidenih v Sloveniji? A je kakšen podatek o tem?

TANJA BOLTE (generalna direktorica Direktorata za okolje, Ministrstvo za okolje in prostor): Ne razumem vaše vprašanje, predvidenih, kar jih je jih obratuje, da bi bilo sedaj prevideno na dalje, sedaj zelo težko dam to informacijo ker to je pač vloga in je postopek.

VALTER PREGELJ (voditelj): **TEŠ** si prizadeva, da bi postala.

TANJA BOLTE (generalna direktorica Direktorata za okolje, Ministrstvo za okolje in prostor): To je vloga, tako kot je bilo povedano v prispevku, ki je na Arsu in o kateri se odloča. Jaz pač tudi nisem na tem mestu, da bo sedaj presojava ali bo ta vloga odobrena oziroma bo pozitivna ali ne, pač zato so drugi in zato je tudi pristojni organ kot je Agencija. Trenutno kot je bilo že povedano iz strani mojih predhodnikov govorimo o določenih sosežigalnicah v Sloveniji in pač rada bi samo, mogoče tudi to izpostavila kar je gospa Dodič Fikfak prej rekla o tem smo se pogovarjali. Sosežig pa to kar je bilo pač izpostavljena, kakšen je to vpliv na zdravje ljudi. tako, da sedaj ali dovoljujemo sosežig, sežig. Seveda zakonodaja takšna kot je, je. še enkrat bi rada poudarila v sklopu tega se bomo mi pogovarjali, dejstvo pa je da je minister, čeprav so tekoči posli, jasno povedal, da pač, če se bomo pogovarjali o sežigu odpadkov v Sloveniji bomo govorili o sosežigalnicah in govorili bomo izključno o sežiganju slovenskih odpadkov. To je bilo tudi jasno sporočilo, samo toliko za vmes. Sedaj kje, kaj pa mislim, je še vse kakor preuranjeno, da se pogovarjamo, pa tudi vsi vemo v kakšni trenutni fazi, da to verjetno bo to odločitev, ki bo na kakšnem drugem nivoju oziroma v drugi sestavi.

VALTER PREGELJ (voditelj): Omenili ste že nezaupanje ljudi, lokalnega prebivalstva okoli vse te problematike. Pa zakaj ni mogoče imeti meritev, ki ne bi zbujele dvoma ali nezaupanja.

DR. ANDREJ SENEGAČNIK (Fakulteta za strojništvo Univerze v Ljubljani): Take meritve, meritve se načeloma da narediti, sej so že sedaj. Za te tehnološke parametre kot je že bilo prej omenjeno, dušikovi oksidi, **SO₂**, **CO** so v bistvu akreditirani, zaplombirani merilniki, in načeloma moraš oddajati ta poročila na Arso skratka lahko pridejo preveriti. Vedno sedaj glede ogljikovega monoksida, seveda sedaj če kadite klasične cigarete ima vsak tak ima 10% hemoglobina zablokiranega z ogljikovim monoksidom tako, da kakšne velike škodljivosti **CO**, **SO₂** je v vinu, povsod. Dušikovi oksidi seveda, to niso taki polutanti, so seveda so strupene snovi, dušikov oksid imate v porodnišnici pri rojevanju ga uporabljajo. Ampak stvari tiste, ki so res krivične bi rekel težke kovine, tukaj se kar po čez govori, da so emisije, emisije, treba je povedati katere konkretno katere so tiste. Dejmo številke na mizo pa se pogovarjamo. Ne kar po čez. To je tako, kot če grem jaz po cesti pa vidim osebo pa rečem ta je pa premajhen. Na osnovi česa je premajhen. Ali pa prevelik. Ne vem. Dejmo se res konkretno pogovarjat, je pa res to, kot je bilo prej izpostavljeno, da v Šoštanjju za sosežig nenevarnih odpadkov se je takoj pojavilo nezaupanje kdo nad tistim gorivom, kaj bo noter. In smo spet tam. In se spet vrtimo v krogu. Dejansko, če so to nenevarni odpadki, tekstil, papir, biomasa, se pravi razna plastika, brez polivinil klorida, tista ki je sestavljena samo iz ogljikovodikov, brez dodatnih elementov jasno stvar ni nevarna. In razžvepljevalno napravo imamo, pralnik dimnih plinov je, elektro filter je, vsi ti postopki zadoščajo. A sedaj bomo bolj papeški od papeža, če v Evropi se to dogaja v elektrarnah, zakaj tudi pri nas ne bi mogli tega delati. Najbrž nadzor je pa ključnega pomena.

VALTER PREGELJ (voditelj): Slišali smo, da zdravstvena stroka meni drugače. Tudi konkretnih podatkov jih ni. So konkretni podatki?

METODA DODIČ FIKFAK (predstojnica Kliničnega inštituta za medicino dela, prometa in športa na **UKC** Ljubljana): Najprej se bojim da je tukaj en cel kup nesporazumov. In sicer dejstvo je, da da jaz nihče ne govori o tem tako kot je kot je gospod Marcel prej rekel, da mora biti Slovenija brez sežigalnic. Če je, so sežigalnice strokovno v tem času najboljši izhod je seveda to smiselno narediti. Ampak ljudje božji, najprej se je treba usest in narediti strategijo in v te vode ne bom šla. Bom šla v te vode, da prvič imamo onesnažena področja, ki jih potencialno še onesnažujemo. Ta skupina bi morala tudi reči kje naj bodo te sežigalnice in samo to ampak kakšna je cela pot dokler pride do sežigalnice. Vzporedno

je treba graditi kulturo in graditi zaupanje. Ne pa da govorimo samo o čistih sežigalnicah. Glejte kar se pa snovi tiče. Samo ta podatek. Mi imamo normative za vsako snov posebej, za živo srebro, za svinec kot veste je težkih kovin en cel kup in pri sosežigalnicah so samo Kitajci odkrili na enkrat 16 vrst policikličnih aromatskih **CO2** ki so karcinogeni. Če bi jih šli sedaj analizirat v Anhovo bi jih verjetno dobili tudi 12, 13, ali 14 zato sem rekla da je to neulovljivo. Za vsako snov posebej imamo normativ, ki definitivno jaz sem prepričana ne presega normativa vendar kak součinek je teh minimalnih doz pa ne vemo, o tem skoz govorimo. Zato je boj z slovo senco, če mi se kregamo okoli kakšen je normativ za posamezno snov v okolici neke tovarne. Bodimo vendarle profesionalni. Skupina se mora dogovoriti, na eni strani mora imeti ne tehnicistično gledanje zdravnika, ki je prebral si vso literaturo ker ste me prej vprašali, tudi Avstralija recimo ali pa Velika Britanija, Velika Britanija ja, ampak Avstralija ni naredila kaj bistveno večje od nas, ni naredila študija ker je to nesmiselno. Ampak je upoštevala študije celega sveta. Torej na eni strani imamo večje tveganje, vemo, da nižanje normativov pomeni manjše tveganje. Na drugi strani je pa to, o čemer nismo rekli niti besede, Slovenija je strahotno onesnažena od preteklosti. In če zaključim to kar še nisem rekla, pa sedaj pravim. Za mene če me sprašujete kaj naj bi bil najboljša ureditev za Soško dolino, prvič očistiti dolino, očistiti jo pretekle izpostavljenosti azbesta in kroma šest. To je številka ena in številka dva imeti velik nadzor kaj gre noter in kaj gre ven, in strogo upoštevanje vseh pravil.

VALTER PREGELJ (voditelj): In kdo naj opravlja ta nadzor? Ministrstvo za okolje?

TANJA BOLTE (generalna direktorica Direktorata za okolje, Ministrstvo za okolje in prostor): In je tudi pristojno nad nadzorom te uredbe, to je pač jasno, verjetno mogoče ne vem, to je pač stvar čisto dogovora, kako nevladnike vključiti in tako naprej. ampak dejstvo pa je da inšpekcija zato pristojna. Govorim v skladu z zakonodajo. Ne bi šla rada na drugo področje. Kar koli. Pač zakonodaja je jasna, kdo lahko ta nadzor opravlja in kdo je za to pristojne in kdo lahko izda odločbo in tako naprej. če se pa dogovarja konec koncev bi rada se samo na to navezala, ne vem, bila je tudi na tej občinski seji podana pobuda s strani Salonita Anhovo, samega podjetja, da bi radi sodelovali, da bi skupaj ne vem prehodili to pot, če pa kakor ta pobuda se pa da verjetno vključiti tudi ne glede na to ali piše v zakonodaji ali ne, nevladne sektorje, civilne iniciative.

METODA DODIČ FIKFAK (predstojnica Kliničnega inštituta za medicino dela, prometa in športa na **UKC** Ljubljana):

Oprostite tukaj ne gre samo za Salonit, tukaj gre politiko.

TANJA BOLTE (generalna direktorica Direktorata za okolje, Ministrstvo za okolje in prostor): Ne, ne. Čisto se strinjam. To je bilo tudi v državnem zboru, ne rešujemo samo Salonit ali kar koli, govorimo na področju cele Slovenije glede problematike sežiga, sosežiga. Pač seveda izhajalo je iz Salonita, bom rekla pa Kanala ob Soči ampak dejansko so vsi skupaj povedali, da ne velja samo za to območje, pa da so se samo o tem območju pogovarjamo ampak na splošno tako, da so potem tudi sklepi bili oblikovani tako, da to velja za celo Slovenija, tako da ne bi šli sedaj samo izključno.

VALTER PREGELJ (voditelj): Samo še to me zanima. Veliko je nezaupanja dvomov v meritve, pa je mogoče in smiselno, da izvedbo meritev prevzame država?

TANJA BOLTE (generalna direktorica Direktorata za okolje, Ministrstvo za okolje in prostor): S tem se strinjam, da je veliko nezaupanje, dejstvo je da je sedaj zadeva urejena tako v skladu z zakonom o varstvu okolja, da upravljalet naroči in seveda tudi plača. Izbere seveda, se strinjam z vsemi, akreditiran laboratorij in tako naprej. ampak tukaj se porajajo veliki dvomi, glede na to da upravljalet naroči in plača. Pa ne bi šla v podrobnosti. Seveda tako kot sem že omenila, smo naročili strokovne podlage da vidimo kako je to v tujini in skladu s tem spremenimo tudi zakon o varstvu okolja. Bila je pobuda iz strani državnega zbora in tudi s strani varuha ali pa s strani nevladnih organizacij že v preteklosti da to država tudi plača. Seveda bi morala potem biti neka namenska postavka katero bi plačevali onesnaževalci. S tem ne moremo mi plačevati kot davkoplačevalci. Ampak onesnaževalec plača. Ampak ne on račun na tega izvajalca, ampak v mavho države s katero država obratovalni monitoring izvede. To se pogovarjamo na kakšen način in kaj, to pričakujem, da bomo v roku dveh mesecev imeli na mizi. In potem kot sem rekla v sklopu te delovne skupine verjetno tudi širše pogovarjamo ali je to sprejemljivo ali ne, in v skladu s tem spremenimo zakonodajo.

DR. ANDREJ SENEGAČNIK (**Fakulteta za strojništvo** Univerze v Ljubljani): Na kratko. stvar je v tem, da načeloma lahko se tak nadzor izvaja trajno, se pravi trajno odsesavate dimne pline, tam imamo nastavljeno past, v katero se lovijo te najbolj problematične snovi, težke kovine, policiklični aromati, dioksini, furani, in načeloma ta vzorec imate lahko zaplombiran, zaklenjen in ga na enkrat na 14 dni prideš in ga vzameš in gre v laboratorij in s stvar deluje. Ker vsi vemo, da če veš da te policist čaka za ovinkom , pa je tabla 40 boš peljal 40. to je stvar kulture. Tako, da.

UROŠ MACERL (društvo Eko krog): Izkušnje zelo slabe in je povsem jasno zakaj ljudje nimajo zaupanja. Glavni onesnaževalci v Sloveniji imajo vplivna območja okoli svoje ograje, da na nek način izključujejo vse stranke v postopke, in ljudje se ne morejo v te postopke vključevati. Zato pa ne morejo vplivati kaj se jim bo recimo na dosegu 100 m ali pa 200, 300 metrov dogajalo. Kakšne spremembe njihovega življenjskega okolja se bodo dogajalo, kar je nedopustno. Drugo v Eko krogu smo doživeli take manipulacije z meritvami, od tega da so se skrivale, do tega da so bile ugotovljene zelo slabe meritve pa se preprosto vrgle stran in so se naredile nove brez razlage zakaj stare ne veljajo in tako naprej in o tem bi lahko na dolgo in široko. In spremembe v katere sedaj gremo, o kateri je gospa Boltetova povedala, so po moje edine smiselne. Odpravit ta konflikt interese, da onesnaževalec sam izbere izvajalca in ga tudi sam plača, država bi morala na nek način prevzeti vaje in nadzor in tukaj jaz mislim, da lahko počasi dobimo nazaj k zaupanju. Kar se tiče pa splošne

Trajanje: 55:00

8 / 8

---

debate, pogovarjamo se že mesece in mesece samo o sežigu. Ene okrogle mize ni bilo še o tem kaj bomo začeli z zmanjšanje količin odpadkov in tako naprej. sedaj sem izvedel da nekaj se samoiniciativno med MOP-om in skupnostjo občin Slovenija dogaja. Da so se občine same odločile, da bojo delale na tem. Da bodo zmanjšale količine odpadkov. In to so prvi koraki, kjer se očitno lokalna skupnost in pa ljudje zbudajo in so ugotovili, da je potrebno spremenit smer v katero bomo šli reševat odpadke.

VALTER PREGELJ (voditelj): In samo še zaključna beseda.

TANJA BOLTE (generalna direktorica Direktorata za okolje, Ministrstvo za okolje in prostor): Mogoče bi samo tole če lahko pojasnim. Seveda ministrstvo je bilo tisto, ki je podpisalo s skupnostjo občin tudi z ostalimi, hotelirji, restavracijami sporazum o zmanjševanju plastičnih odpadkov. In sedaj temu sledijo vsi ti priročniki, kako zmanjševati odpadno embalažo, oziroma plastiko bom rekla. Druga stvar pa je bom rekla, da bi mogoče tudi ta pobuda bila, da tudi na občinah, pa ne želim sedaj stran od država, razmišljajo ko pišejo **OPN, OPPN** kaj umestiti v njihovo okolje. To je pa ključno. Potem pa ko je nekaj umeščeno, pa ne želim bežati od dejstvo, potem je prepozno včasih priti na državo, sedaj pa naj država nekaj reši, ker ne moreš na konkretnem primeru delati zakonodaje. Dejstvo je, da potrebno, da tudi občine razmišljajo ko nekaj umeščajo v svoj prostor, kako, na kakšen način, kje umestijo.

VALTER PREGELJ (voditelj): Vsekakor bo potrebno še veliko razprav, govora o tej pereči problematiki odpadkov, odstranjevanja odpadkov, rekli smo pač kar smo rekli v tej oddaji. Tokratna oddaja Studio ob 17-ih jo končujemo. V njej smo se pogovarjali o težavah o odpadkih ter o okoljski in zdravstveni problematiki njihovega sežiganja. Zahvaljujem se za udeležbo.